

► Mange dyrlæger har efteruddannet sig i kiropraktik, der på ingen måde er en alternativ behandlingsform, men derimod en større viden om nervesystemet og bevægeapparatet. Det er et ekstra redskab, vi som dyrlæger skal gøre langt større brug af, opfordrer artiklens forfatter Maja Guldborg.

KIROPRAKTIK

og vores hestes holdbarhed

Alt for mange heste kompenserer på grund af smerter. Men hvis man sætter tidligt ind med kiropraktisk behandling, kan man mindske risikoen for, at hesten på et senere tidspunkt udvikler halthed

Som hesteejere har vi sikkert alle kendskab til, at den dejlige fremavlede eller nyindkøbte pragthest pludselig har nedsat præstation i form af diverse halt-heder og/eller ridemæssige problemer.

I frustration søger vi hjælp hos mere erfarne ryttere (beridere), som af og til kan hjælpe, og som i andre situationer må kapitulere. Det sidste medfører som regel en uoverskuelig "rejse" (såvel tidsmæssigt, økonomisk som følelsesmæssigt) med diverse diagnostiske undersøgelser hos en eller flere dyrlæger.

I de "lette" tilfælde, hvor hesten f.eks. kun er halt på et ben, og hvor dyrlægen kan diagnosticere og lokalisere smerten til f.eks. kun et enkelt led, vil hesten med den rette behandling ret hurtigt være tilbage i træning igen – medmindre der er røntgenologiske forandringer. Men oftest kan der være tale om flere led/sener og evt. flere ben, eller også bliver hesten bare ikke gående til trods for diagnosens korrekte behandling.

Gå til dyrlægen

Det kan som ejer være utroligt uoverskueligt, hvordan man skal gribe tingene an – ofte vanskeliggjort af, at man ikke ved, hvad hesten fejler. Vigtigheden af at få hesten undersøgt af dyrlægen kan ikke understreges nok. Mange lidelser kan forværres drastisk, hvis man ikke får sat den korrekte behandling i gang.

Efterhånden er der rigtig mange dyrlæger, som specialiserer sig og tager mange efteruddannelser, så vi når et fagligt højt niveau. Med godt samarbejde dyrlægerne imellem kan vi således hjælpe såvel heste som deres ejere med at få de bedste præstationer. Vigtigheden af at vælge en dyrlæge til behandling af ens hest kan ikke understreges nok. Ofte har hesten mere end et problem, og mange lidelser kan, hvis de ikke bliver diagnosticeret, og dermed er ubehandlede, give varige men.

Symptombehandling er ikke nok

Vi må have mere fokus på *hele* hesten. Der er mere end 100 led i hestens overlinje, dvs. fra nakke til hale, og her er der mange udefrakommende påvirkninger, som kan være af god eller dårlig karakter. Prøv bare at tænke på bid (tænder), rytterens hånd, sadlen, rytterens vægt og evne til at forvalte denne – for bare at nævne nogle, der med sikkerhed indvirker på funktionen i hestens overlinje. Det er især vigtigt at huske på, at overlinjen ikke kun består af led, men også af muskler og nerver, der alt sammen har den overordnede styring af hestens ben.

Derfor vil vi i visse situationer kun behandle symptomerne, dvs. den smerte, som vi lokaliserer ved de diagnostiske blokader, men ikke årsagen hertil. Andre gange har hesten pga. en overset let grad af halthed kompenseret så meget, at den nu er blevet stiv og uelastisk i sin overlinje. Uanset "hønen eller ægget" fungerer hesten ikke længere biomekanisk korrekt, og vi har en hest med nedsat præstation.

Nedsat funktion fører til asymmetri

Til enhver konsultation, der omhandler hestens brug og funktion, er det af største betydning at vurdere hestens kropsbygning og kropsholdning. Passer hestens udvikling af muskelmasse overens med alder og brug af hesten? Er hesten symmetrisk i begge sider, hhv. forpart og bagpart, og er der harmoni imellem for- og bagpart? Al asymmetri, medmindre der har været et brud, skyldes nedsat funktion et eller flere steder i hestens overlinje (nakke/hals/ryg/bækken).

Det er godt, at vi har meget fokus på skelettet, men det er vigtigt at huske på, at en knogle intet gør af sig selv. Det er musklerne, som bevæger vores led (knogler), og derfor har det en betydning for hele kroppens funktion, hvis nogle muskler er meget spændte i forhold til andre. Endelig, vigtigst af alt, er musklerne styret af nerverne. De findes overalt i kroppen og er ansvarlige for, at der er kommunikation imellem hjerne og krop. Så hvis man eksempelvis

laver en bøjeprobe af hestens has, og den vægrer sig mod bøjningen, kan det lige så vel være et udtryk for smerte i iskiasregionen, som det kan være fra selve leddet.

1/4
højformat
annonce

▲ Føllet blev behandlet to gange med to ugers mellemrum, og nu otte mdr. efter er der langt mere symmetri og dermed bedre betingelser for plagen i vækstfasen.

▲ Tydelig asymmetri af bagpart på 1 mdr.'s føl. Ubehandlet vil sådan en skævhed aldrig udlignes og dens atletiske funktion forringes.

Kiropraktik er et meget effektivt redskab

Mange dyrlæger har efteruddannet sig i kiropraktik, der på ingen måde er en alternativ behandlingsform, men derimod en større viden om nervesystemet og be-

vægeapparatet. Det er et ekstra redskab, vi som dyrlæger skal gøre langt større brug af.

Ved en kiropraktisk behandling starter man som ved traditionel dyrlægeundersøgelse med at høre historien på hesten.

Hesten observeres og vurderes i såvel stilstand som i bevægelse. Dernæst undersøges hesten neurologisk, musklerne mærkes igennem for smerter og spændinger, og herefter starter den egentlige kiropraktiske undersøgelsemetodik, motionpalpation, hvorved man undersøger leddene for, om de har normal bevægelse. Bevægeligheden bedømmes for hver enkelt hvirvel individuelt samt regionalt. På den måde kan den biomekaniske sammenhæng for henholdsvis nakke, hals, bryst, lænd og bækken vurderes, så man ved, hvor der skal behandles.

Den kiropraktiske diagnose er altså "nedsat funktion" i et eller flere led, dvs. der er ikke noget, der er "ude af led", og der er ikke noget, som skal "smækkes på plads". Når hesten er behandlet kiropraktisk, går man i gang med at genoptræne dens rygfunktion og styrke den muskulært, så den kan få fuld atletisk funktion igen.

Har hesten samtidig en smerte lokaliseret til f.eks. et led i et ben, skal denne behandles samtidigt og helt traditionelt

1/2 annonce

FAKTA OM KIROPRAKTIK:

Selve ordet kiropraktik stammer fra græsk og betyder at udføre med hånden.

Kiropraktik er en manuel behandlingsform, hvor der fokuseres på forholdet imellem "struktur" (hvirvelsøjlen) og "funktion" (nervesystemet). Målet for behandlingen er at stimulere kroppen til, ved egne resurser, at genetablere eller vedligeholde kroppens normale funktioner.

Overalt i kroppen omkring leddene og i de muskler, som styrer leddene, findes der specialiserede nerveceller (mekanoreceptorer). De har konstant til opgave at kommunikere til hjernen omkring de pågældende led og musklers funktion og position, således at hjernen kan tage vare på styringen af kroppen, når den er i bevægelse og derved undgå skader. Men ved visse overbelastninger af kroppen kan der ske en fiksering af et eller flere led. Derved kommer der et træk i eller tryk på nerverne, så funktionen nedsættes. Resultatet er, at hesten kompenserer og bliver tiltagende stiv og øm.

Ved en kiropraktisk behandling anvendes en kontrolleret kraft rettet mod det pågældende fikserede led. Denne kraft stimulerer mekanoreceptorerne og normaliserer derved leddets bevægelighed, så spændinger og smerte forsvinder fra det omkringliggende væv.

For at kunne udføre en kiropraktisk behandling er det derfor af afgørende betydning, at man har en stor viden om anatomi, fysiologi og især nervesystemet.

til for spidsbelastninger, der kan skade kroppen. Man skal altså ikke bare tro, at plagen har "vokseværk", eller at hesten er "blevet dum". Heste kan ikke udtrykke sig på anden vis end ved at ændre adfærd eller bevægelsesmønster.

Svær at stille til den ene side, kryds-galop og tiltagende stiv gang er meget almindelige tegn på, at hesten kompenserer. Rider man bare videre på heste, der udviser sådanne symptomer, vil de på et tidspunkt miste så meget stødabsorption i deres overlinje, at det overbelaster benene og medfører halthed.

Hvis man er glad for sin hest, handler det altså om, at den i såvel vækstfase som i det voksne arbejdsliv har så velfungerende en overlinje som muligt. Er hesten blevet halt, vil selve udredningen af haltheden også være betydeligt lettere, hvis hesten er elastisk i hals og ryg, end hvis den er stiv og øm. Derfor: af sted til dyrlægen. Jo tidligere man kommer i gang med behandlingen, desto bedre er udsigterne. Tidlig behandling reducerer nemlig både smerter og udgifter. 🐾

af dyrlægen sideløbende med den kiropraktiske behandling. Man opnår nemlig ikke det tilsigtede resultat, hvis hesten spænder op pga. halthed.

Hvornår skal der kiropraktik til?

Generelt kan man sige, at når man lever og bevæger sig, så udsættes man af og

1/2 annonce